

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Борщевський В.В. Формування регіональної системи залучення іноземних інвестицій / В.В. Борщевський, І.М. Польова // Регіональна економіка. – 2006. – №4. – С. 41-48.
2. Будкін В.С. Основні етапи та регіональні особливості залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України / В.С. Будкін // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С. 59-67.
3. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення: монографія / З.С. Варналій, Д.Д. Буркальцева, О.С. Саєнко. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.
4. Герасимчук З.В. Інвестиційний потенціал регіону: методика оцінки, механізми нарощення: [монографія] / З.В. Герасимчук, В.Р. Ткачук. – Луцьк: Надстир'я, 2009. – 232 с.
5. Герасимчук З.В., Рудь Н.Т. Інноваційна інфраструктура регіону: методологія формування і розвитку // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 3(105). – С. 197-207.
6. Савченко В.Ф., Мартиненко К.В. Асиметрія іноземного інвестування та її вплив на економічну стійкість регіонів // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – Спец. вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи. – К.: КНЕУ, 2011. – С. 435-443.
7. Сидорова А.В., Глушенко А.Н. Інвестиційна привлекательність: регіональний аспект // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – Спец. вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи. – К.: КНЕУ, 2011. – С. 419-429.
8. Офіційний сайт державного комітету статистики України. Режим доступу: [www: ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
9. Стратегія сталого розвитку Харківської області до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www: kharkivoda.gov.ua](http://www.kharkivoda.gov.ua)

Анотація. В статті розглянуто сучасне становище інноваційно-інвестиційних процесів в Харківському регіоні. Представлено рейтинг регіонів України за рівнем їх технологічної готовності та інноваційного потенціалу.

Ключові слова: оцінка, інвестиційні процеси, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, Харківський регіон.

Summary. The article considers the current state of innovation and investment processes in the Kharkiv region. Courtesy of rating regions of Ukraine in terms of technological readiness and innovative capacity.

Keywords: evaluation, investment processes, innovation, innovative capacity, the Kharkov region.

Рецензент д.е.н., професор ХНЕУ Гавкалова Н.Л.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Сухорукова Т.Г.

УДК 115.4:339.9

ТЕМПОРАЛЬНИЙ ВИМІР ЕКОНОМІЧНОГО БУТТЯ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Домбровський О.Г., к.е.н., директор (Інституту глобальних трансформацій)

В статті досліджується проблема категорії «часу», зміст якої визначає смисли соціального, економічного, культурного, духовного розвитку цивілізації. Розуміння «економічного часу» дозволяє виявити сутність сучасних глобальних процесів в світовій економіці. Акцентується увага на взаємозв'язку економічних «часу» та «простору» із «способом мислення» епохи.

Ключові слова: час, економічний час, соціальний час, цивілізація, методологія, світова економіка, спосіб мислення.

Постановка проблеми. Розвиток соціоекономічних процесів в глобальному світі актуалізує проблему відкриття нових аспектів в економічному пізнанні. Як правило, традиційно в ньому переважають теми «ефективності», «фінансів», «стабільності», «діяльності», «праці», «вартості», «капіталу», «кризи» тощо. Проте в меншій мірі звертається увага на проблему «часу»,

або темпоральних детермінацій економічних процесів і явищ. Ми звикли до часу, що «несе» потік нашої свідомості, «пронизує» наше життя, і мало задумуємося над тим, як він визначає існування суспільства і людини, надаючи йому спрямованість і глибину. Час – це найбільш цінна власність. Відповідно до принципів класичної економіки, чим рідше зустрічається ресурс і чим частіше його можна використовувати, тим він цінніший. Час – найбільш дефіцитний ресурс, і тому значно більш цінний, ніж гроші. Як правило, затрати часу визначають його цінність. Чим вища ціна, тим дорожчий час: речі, зроблені вручну (тобто зроблені повільно), цінуються вище, чим фабричні; індивідуально приготовлена їжа цінується вище, ніж фастфуд тощо. З іншого боку, збереження часу коштує дорожче (експрес-доставки, прямі рейси і т.д.). В даному контексті постає завдання виявлення сутності часу, його взаємозв'язок з основними смислами епохи та вплив на економічний та соціальний простір життя суспільства і людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема «часу» в його онтологічному, соціальному, аксіологічному аспектах досліджувалась в працях Я.Ф. Аскіна, Р.Г. Подольського, Л.І. Андреева, Т.А. Алексіної, А.П. Донченка, А.М. Дондюка, С.Е. Ячина, В.І. Молчанова та ін.

Важливе методологічне значення для усвідомлення сутнісних характеристик «часу» та його впливу на різні сфери життя людини, для системного розуміння комплексу онтоекономічних проблем «часу» і «простору» має теоретичне надбання класиків філософської та економічної думки Й. Шумпетера, І. Канта, Г. Гегеля, М. Вебера, М. Гайдеггера, А. Маршалла та ін.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Незважаючи на існуючі дослідження теоретичних і практичних аспектів проблеми в соціальному і філософському аспектах, в науковій літературі не склався цілісний підхід до визначення сутнісних характеристик становлення та функціонування «часу» в економічному просторі, не розглядається його вплив на розвиток економіки при входженні в нову цивілізаційну епоху, на формування нових смислів соціокультурного та економічного життя і діяльності.

Формування завдань та цілей статті. У статті поставлено завдання систематизувати, узагальнити та розкрити смисли феномену «часу» у його визначенні процесів економічного і соціокультурного буття, що має важливе значення при формуванні цивілізаційних орієнтирів суспільного розвитку України та світу в цілому, показати взаємозв'язок часу і способу мислення епохи.

Виклад основного матеріалу. У своєму загальному визначенні «час» є філософська категорія, яка відображує темпоральні процеси об'єктивної реальності. В конкретному виокремленні «соціальний час» є протяжність, послідовність, становлення діяльності суб'єктів в різних сферах життя суспільства. «Економічний час» є виміром розвитку економічної сфери соціального буття.

В методологічному плані потрібно розрізнати реальне, перцептуальне і концептуальне значення і зміст «економічного часу». Реальний економічний час – це соціоекономічні явища, котрі об'єктивно пов'язані з темпоральними факторами життя суспільства. Прикладом може бути «історичний етап розвитку світової економічної системи, певний домінуючий тип її економічних відносин» [6, с. 219]. Останні (економічні відносини) повинні відповідати (якщо хочуть бути здатними брати участь у вирішенні конкретних, реальних проблеми), запитам і викликам епохи.

Перцептуальне значення «економічного часу» полягає в існуванні уявлень про ці феномени на соціально-психологічному рівні відображення суспільної свідомості. «У кожного з нас, - зазначають Ф.Зімбардо і Дж.Бойд, - є часова перспектива, неусвідомлена і суб'єктивна. Всі ми ділимо наш досвід на часові відрізки; це допомагає впорядкувати події життя, привести їх до згоди і надати їм смисл. Ці часові рамки можуть включати циклічні та повторювальні періоди, такі як зміна сезонів, місячні цикли, дні народження дітей або ж навпаки – одиничні лінійні події: смерть батьків, день, в який трапилось нещастя, початок війни. Ви використовуєте часові перспективи для кодування, збереження і актуалізації вашого досвіду, вашого буття і для уявлювання очікувань, цілей, ймовірних планів і уявлених сценаріїв» [3, с. 28].

В концептуальному вимірі поняття «економічного часу» визначається для людини тим природним, суспільним і культурним середовищем, в якому вона існує. Так, сьогодні актуального значення набуває термін «мережева економіка», яка найбільш адекватно характеризує загальноекономічний порядок взаємодії господарюючих суб'єктів. Виникнення феномену «мережевої економіки» пов'язане з переходом до постіндустріального суспільства і розвитком інформаційних технологій, що приводить до «еволюції сучасних економічних систем, формування неринкових механізмів регулювання і мережевих організаційних структур» [5, с. 176], - зазначає А.С. Ламанський.

Час в його економічному, культурному та соціальному проявах є координатором цивілізації. Кожна цивілізація володіє просторово-часовою визначеністю. Вона має своє начало в часі, проходить етап становлення, підйому, розквіту,

розпаду і загибелі. Тобто цивілізація завжди займає цілком конкретне місце «в історичній шкалі людства, володіє своєю ритмікою розвитку та існування» [9, с. 245]. Дана ритміка обумовлена смисловими наповненнями часу, його змістом. Від розуміння змісту часу залежить не лише вибір певної орієнтації (економічної, культурної, цивілізаційної, політичної), але й тип (спосіб) мислення.

Зміну часових (темпоральних) парадигм можна проілюструвати на прикладі розробки відповідних підходів до характеристики суспільного розвитку в часовому вимірі: формаційний, цивілізаційний, технологічний тощо. Так, в умовах становлення «економічного суспільства», в період розвитку класичної політичної економії в марксизмі розробляється теорія «суспільно-економічної формації», для якої суспільний розвиток обумовлений в першу чергу «боротьбою класів». Однак застосування формаційного підходу сьогодні вже не відповідає змістовним наповненням часу. Це пов'язане зокрема з тим, що сьогодні «клас робітників» як основна виробнича сила, як «колективний соціальний суб'єкт і суб'єкт історії виявився виштовхнутим зі сфери символічного» [8, с. 17].

Стосовно останнього, то мова йде про «символічні форми» і «символічний капітал» [1], яким повинні володіти суб'єкти колективної соціально-економічної або політичної дії. Адже в суспільному житті, в історії нічого не існує «природним чином», без особливої духовної роботи, пов'язаної з «символічним оформленням і санкціонуванням тих або інших практик в рамках впливової системи цінностей» [8, с. 16]. Іншими словами – ті чи інші суб'єкти, особливо соціально-історичної, економічної, політичної діяльності мають володіти способом одержання широкого суспільного визнання і завоювання громадської думки, тобто повинні бути наділені особливим «символічним капіталом». В протилежному випадку вони приречені на статус тих, кого не помічають та ігнорують. Що, власне, і відбулося з «робітничим рухом», духовно-символічна історія якого закінчилась в постіндустріальному суспільстві, в якому головною стає «сфера послуг», а не безпосереднє матеріальне виробництво.

В зв'язку з чим застосування не лише формаційного підходу (теорії «суспільно-економічної формації»), але й інших методологій (наприклад, діалектики), які виникли в епоху класичної науки, періоду індустріалізму, стають не відповідними часу, «духу епохи» і способу її мислення. Посилаючись на К.Кумара, український вчений-економіст А.С.Гальчинський застерігає, що «модерн» (класична епоха) та «індустріалізм» становлять тісний зв'язок. Базовими атрибутами епохи модерну (модерніті) прийнято вважати

також «буржуазний устрій, або, інакше, капіталістичну суспільну формацію (капіталістичний спосіб виробництва) в її європейському варіанті» [2, с. 172]. Національно-державна організація суспільства також належить до модерну (модерніті). В епоху постіндустріалізму ситуація якісно змінюється, про що свідчить факт існування глобалізації.

Сутність процесів соціально-економічного життя, таким чином, визначаються смислами епохи, які оформлюються певним «символічним капіталом». В контексті «економічного часу» така ситуація пов'язана з процесом самоідентифікації суспільства. Під цим процесом насамперед розуміється визначення ролі даного конкретного суспільства, тобто виявлення його місця на «шкалі» історичного розвитку. Дана процедура має вкрай важливе значення для побудови моделей економічного розвитку, геополітичних стратегій, внутрішньої та зовнішньої політики тощо. Кожна неточність у визначенні економічного часу прирікає суспільство на уповільнення темпів його руху вперед. Відставання від реального положення справ, нерозуміння сутності смислів епохи обумовлює стагнацію, догматизм мислення, що не дозволяє в повній мірі мобілізувати потенціал розвитку, який міститься в даному суспільстві. В свою чергу завищена самооцінка приводить до того, що суспільство стає не готовим до повномасштабних перетворень. Як наслідок, воно «починає відставати в своєму русі, об'єктивно відстаючи від інших держав» [9, с. 246].

В методологічному плані «економічний час» можна визначити як вид (одиночку) соціокультурної та господарської еволюції, в рамках якої він існує. З позицій загальнонаукової методології можна виокремити епістемологічні характеристики «економічного часу» як еволюційної детермінанти, в рамках якої здійснюється розвиток економічних процесів та цивілізаційних змін. В контексті такого підходу час (еволюційна одиниця) постає як «надіндивідуальна, котра самовідтворюється та еволюціонує, стійка і регульована система, особливий тип (форма) організації, взаємодії, поведінки і найменша одиниця класифікації суб'єктів/об'єктів еволюції» [6, с. 219]. Отже, час визначає історичний етап існування і розвитку світової економічної системи, її змістовне наповнення певними соціальними і культурними смислами.

Сучасний темпоральний вимір економічного розвитку визначається смислами постіндустріального суспільства. Воно являє собою глобальну трансформацію, яка радикально багато в чому заперечує увесь попередній досвід, і «не менш революційна, ніж промисловий переворот» [2, с. 174], який започаткував індустріальну епоху. Теорія «постіндустріального

суспільства» в методологічному плані втілена у філософії постмодернізму. «Започаткований як суто культурологічна течія суспільної думки в 60-х роках минулого століття, постмодернізм лише тепер почав набувати ознак соціологічної доктрини, спроможної пояснити природу нового суспільства, яке стверджується» [2, с. 175], - зазначає А.С.Гальчинський. Воно і є ознакою нового часу, який вимагає всього нового – економіки, культури, політики, моралі, і, що не менш важливо, нової людини.

Зазначимо, що в контексті сучасної теорії «символічного виробництва» постмодернізм є його фазою, пов'язаною з різким підвищенням «гнучкості», рухомості інтелектуальних форм і образом, який досягається ціною дистанціювання «знака» від «референта». В цьому поворотному пункті і виявляє себе «новий час». В першу чергу в тому, що відбулося ототожнення експериментів інтелектуалів в області «текстової форми» самої по собі, звільненої від змісту, з практичною соціальною мотивацією нового підприємницького класу, який прагне «попрацювати» з економічними, зокрема грошовими, формами самими по собі, незалежно від обмежень економічного (виробничого) порядку. В зв'язку з чим гроші стають «знаками», які прагнуть бути такими ж формальними, незалежними від «референтів» (реальних об'єктів, реального виробництва), як і постмодерністське «письмо» («знаки»). Отже, сучасна постіндустріальна ринкова економіка, «переорієнтована з реальної виробничої сфери на сферу фінансово-спекулятивну, де зараз здобувається основна маса прибутку, бере на озброєння постмодерністську філософію самодостатнього знаку» [8, с. 19]. Так виникає новий економічний простір, який визначає нову епоху. Тим самим суспільство і людина починають жити в новому економічному часі (вимірі). Його ознакою, зокрема, є нова економіка – bubbleeconomics.

Сучасна bubbleeconomics (bubble – «фіктивне підприємство», «уявне збільшення», «бульбашка») орієнтується не стільки на створення нових товарів та послуг, що, по теорії Й.Шумпетера, є основою інноваційного розвитку, скільки на перерозподіл накопиченої вартості [4, с. 19]. Іншими словами, вплив інформаційної економіки на багато сторін розвитку світового господарства у суспільному житті приводить до стимулювання у всьому світі «спекулятивного буму і створення «економіки казино». Альфою і омегою останньої є гра на фондовій біржі на підвищення або пониження курсу акцій» [4, с. 15]. Специфіка «нової економіки», таким чином, полягає в її репрезентованості сферою нематеріального виробництва, що свідчить про зростання питомої ваги інформаційної економіки, монопольним ресурсом в якій слугують

інформація і знання. Останнє є передумовою не лише «виробництва нового знання, але і таких (знань – О.Домбровський), доступ до яких обмежений, оскільки знання та інформація на відміну від індустріальних благ відрізняються рідкісністю і обмеженістю, а зростання витрат на їх виробництво непропорційне одержаним результатам» [4, с. 16]. В підсумку це формує новий економічний простір, який стверджує існування нової епохи, виміром якої є зміст нового економічного життя.

Характеристикою останнього є, зокрема, економічна стратифікація, яка веде за собою екологічну та інноваційну стратифікацію. Це виявляється в перенесенні затратних виробництв, особливо їх старих галузей, в країни з дешевою робочою силою. В постіндустріальних країнах залишаються, як правило, високотехнологічні та наукові виробництва. Дана ситуація викликає постійну критику, яка часто вбачає «винуватцем» цього як глобалізацію, так і процес її здійснення. «Частково це пов'язано з тим, що ВМФ, Всесвітній банк і ВТО діють в інтересах більш передових розвинених країн – і в інтересах особливих груп в цих країнах, - чим в інтересах світу, що розвивається» [10, с. 249], - зазначає Дж.Ю.Стигліц.

Сучасна (нова) модель економіки характеризується також як «фіктивний капітал», що виникає на основі тріади промислового, торгового і фінансового капіталу. «Фіктивний капітал» зосереджується головним чином на фондовому ринку у вигляді виробництва цінних паперів - деривативів, існуючих в електронному вигляді. Саме «фіктивний капітал» у вигляді фінансових «бульбашок» є сьогодні найбільш прибутковим, що стало головною ознакою нашого «економічного часу», тобто сучасної епохи, зміст якої складає фінансова економіка.

Характеристикою «нової економіки» є також «монетаризм», який, гіпертрофувавши в економіці роль грошей, генерує процес становлення «корпоративного капіталу» (Дж. Сорос), що перетворюється у «віртуальний». Але це не означає його негативну характеристику, оскільки, як довела сучасна світова господарська практика, «рівень монетизації, тобто співвідношення грошової маси до ВВП в розвинених країнах складає 60-90 %. А в таких країнах, як США, Японія, Китай, цей показник перевищує 100 %, що дозволяє забезпечити грошовою масою потреби економіки» [4, с. 21].

Для того, щоб визнати і позитивний зміст специфіки сучасної «нової економіки», обумовлену часом її існування та розвитку, потрібен відповідний рівень, або спосіб мислення, тобто мислення сучасне. З точки зору З.М.Оруджева, «істинна, вирішальна сила історії – не армія, не економіка, а спосіб мислення епохи,

тобто те, що міститься всередині людини» [7, с. 22]. «Всередині» історії є щось, яке «керує» виникненням і розвитком зовнішніх явищ – подій, особливостей, економік, винаходів, знарядь виробництва тощо. Так, О.Шпенглер писав: «Не Наполеон сформулював ідеї парламентаризму, а вони його, і, вже ставши імператором, він повинен був і надалі здійснювати їх в боротьбі з єдиною державою, яка бажала того ж - з Англією. Його імперія – творіння французької крові, але англійського стилю. В Лондоні зусиллями Локка, Шефтсбері і Кларка, насамперед Бентама була розроблена теорія «європейської цивілізації» - західного еллінізму і перенесена в Париж Бейлем, Вольтером і Руссо. В ім'я цієї Англії парламентаризму, ділової моралі і журналістики люди воювали ..., і у всіх битвах англійський дух одержував перемогу – над французькою культурою Заходу» [11, с. 310]. Те ж саме було в інших країнах, куди приходила ринкова економіка, яка знищувала руками реформаторів феодалізм, стверджуючи тим самим нову епоху, новий економічний час.

Це була одна історія, одна історична епоха з одним-єдиним безособовим «правителем» - способом мислення епохи «великих потрясінь», яка зародилася ще в період Реформації, остаточно сформована в процесі Просвітництва, революцій XIX – початку XX століть. Отже, суспільством завжди «керує» історично певний спосіб мислення. Коли він починає змінюватися в результаті появи в його структурі нової логіки, нового духовного зв'язку, нових ідей, тоді і відбувається «бура відкриття і нововведень в культурі і взагалі в житті суспільства, виникає «новий досвід», нова епоха» [7, с. 23]. Як приклад – «нова економіка (bubbleeconomics), котра стала результатом і логіки постмодернізму, і нової логіки економічного мислення.

Стосовно останнього, то воно, окрім всього, є результатом застосування нових методологічних рефлексій. Адже економічна наука може плідно розвиватися при наявності сучасної методології, котра «зазвичай актуалізує свої визначення насамперед на відповідних зламах у розвитку теорії» [2, с. 5]. Що приводить до «відбраківки» віджилого і обумовлює необхідність осмислення нового, яке стверджується, стає «новим соціумом», «новою економікою», «новою людиною», «новою епохою». Зрештою – часом нового цивілізаційного буття.

Висновки. Виміром соціального життя людини є час, котрий виступає виміром економічної, культурної, політичної, духовної сфер життя суспільства. Час є своєрідним індикатором цивілізаційного розвитку, оскільки виявляє місце

суспільства на шляху прогресу, показує його досягнення і прорахунки, що дає можливість враховувати набутий досвід. Особливістю часу як категорії є детермінація ним різних проявів суспільного буття. Це дозволяє говорити про «економічний час», який визначає появу «нової економіки». В свою чергу «час» в процесі історії розвитку соціуму обумовлює «спосіб мислення» епохи, котрий впливає на її структуру і відіграє роль парадигми, в рамках якої народжується нове мислення, можливість нового вирішення проблем, вибору на пряму цивілізаційного поступу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРА

1. Андерсон Б. Воображаемое сообщество. / Б. Андерсон – М.: Канон-Пресс-Ц, 2001.- 320 с.
2. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення. / А.С. Гальчинський– К.: АДЕФ-Україна, 2010. – 572 с.
3. Зимбардо Ф. Парадокс времени. Новая психология времени, которая улучшит вашу жизнь./ Ф.Зимбардо, Дж.Бойд – СПб.: Речь, 2010. – 352 с.
4. Єщенко П.С. Подолання ринкового романтизму і фундаменталізму – економічний імператив сучасності / П.С. Єщенко, А.Г. Арсеєнко // Економіка і прогнозування. – 2010. - № 2. – С.7-25.
5. Ламакин А.С. Сетевая экономика – феномен информационной эпохи / А.С. Ламакин // Философия хозяйства, 2011. - № 6(78). – С. 174-182.
6. Мартишин Е.М. Методологический инструментарий современного исследования экономической эволюции / Е.М. Мартишин // Философия хозяйства. – 2011. - № (75). – С. 216-223.
7. Оруджев З.М. Способ мышления эпохи и принцип априоризма / З.М. Оруджев // Вопросы философии. – 2006. - № 5. – С. 18-32.
8. Панарин А.С. Постмодернизм и глобализация: проект освобождения собственников от социальных и национальных обязательств / А.С. Панарин // Вопросы философии. – 2003. - № 6. – С. 16-36.
9. Павлов Ю.М. Социальное время / Ю.М.Павлов, А.И. Смирнов // Философия хозяйства. – 2002. - № 2. – С. 245-246.
10. Стиглиц Дж.Ю. Глобализация: тревожные тенденции / Дж.Ю. Стиглиц пер. с англ. И прим. Г.Г.Пирогова. – М.: Мысль, 2003. – 304 с.
11. Шпенглер О. Закат Европы.–В. 2-х т./ О.Шпенглер – М.: Мысль, 1993. – Т 1. – 666 с.

Аннотация. В статье исследуется проблема категории «время», содержание которого определяет смыслы социального, экономического, культурного, духовного развития цивилизации.

Понимание «экономического времени» позволяет выяснить сущность современных глобальных процессов в мировой экономике. Акцентируется внимание на взаимосвязи экономических «времени» и «пространства» с «образом мышления» эпохи.

Ключевые слова: время, экономическое время, социальное время, цивилизация, методология, мировая экономика, способ мышления.

Summary. The paper explores the problem of category "time" whose content determines meanings of social, economic, cultural and spiritual development of civilization. Understanding the "economic time" allows to explain the essence of contemporary global processes in the global economy. The attention on the relationship between economic "time" and "space" of the "way of thinking" era.

Keywords: time, economic time, social time, civilization, methodology, the world economy, way of thinking.

*Рецензент к.е.н., доцент УкрДАЗТ Маковоз О.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 330.341.1

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

*Каплун С.О., к.п.н.,
Товма Л.Ф., ст. викладач (АВВ МВС України)*

Стаття присвячена шляхам формування та розвитку базових інноваційних стратегій для розвитку національної економіки через інноваційний розвиток підприємств та регіонів.

Ключові слова: інновації, стратегія, глобалізація, економіка.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Світові глобалізаційні процеси повністю змінили інноваційні процеси. Ці два паралельних і взаємопов'язаних явища мають значний вплив на міжнародну економіку, а саме на функціонування фірм, регіонів та держав.

За таких умов економічне зростання залежить від дієвості інноваційної політики на регіональному, національному та наднаціональному рівнях, тому що спад економічного розвитку призведе до збільшення безробіття, росту інфляції, зниження якості життя населення. Для уникнення таких наслідків використовують інноваційні стратегії, котрі спрямовуються на реалізацію інноваційних проектів на різних рівнях соціально-економічного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин загальної проблеми. Сучасні закордонні та вітчизняні науковці розглядають різні напрями інноваційної стратегії. Так, Гусаков М.А. [1], Гончаренко Л.П. [2] визначають напрями інноваційної стратегії, як:

- технологічний прорив на основі своїх відкриттів і винаходів - стратегією "нарощування";
- технологічне запозичення (Японії, країни Південно-східної Азії), тобто використання своїх науково-технологічних розробок, технологій та ін. спирається на застосування придбаних за кордоном патентів - стратегія "наздоганяння" або стратегія "запозичення";
- участь у виготовленні нової продукції - стратегія "перенесення".

Аналіз використання цих стратегій на вітчизняному економічному просторі доводить, що змішана стратегія інноваційного розвитку санкціонує розширення практичних дій та використання власного інноваційного потенціалу галузі, фірми, регіону та ін. [1]. Використання змішаної стратегії, беручи до уваги її технологічну багатокладність та значну різноманітність розвитку регіонів призводить до диференціації їх інноваційних можливостей [3]. Саме тому, розробка та реалізація точних регіональних стратегій, концепцій, програм інноваційного розвитку, вирішенні фінансових питань, відбір і підготовка кадрів та ін., стає ключовим фактором економічного розвитку галузі, фірми, регіону,